

ПОПЕРЕДНІ ВІДОМОСТІ ПРО КОПРОФІЛЬНІ МІКРОМІЦЕТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «СВЯТІ ГОРИ»

¹Мікос І.Г., ¹Акулов О.Ю., ²Голубцова Ю. І.

¹ Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
пл. Свободи, 4, м. Харків, 61077, Україна; e-mail: irenmikos@mail.ru

² Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002, Україна; e-mail: yulia_golubtsova@yahoo.com

Копрофільні гриби – це спеціалізована група сапротрофів, які розвиваються на посліді багатьох видів тварин (головним чином травоядних). Вони використовують для живлення органічні речовини екскрементів і є невід’ємною складовою гетеротрофного блоку майже всіх екосистем. Більшість копрофільних грибів розвивається виключно на екскрементах. Проте, деякі види здатні поселятись також і на інших, некопробних субстратах. Таким чином, ця екологічна група грибів неоднорідна за ступенем копрофільності (Larsen, 1971). Спори облигатних ендокопрофілів здатні для проростання тільки після проходження травної системи тварини. Для них екскременти – єдиний можливий субстрат для розвитку. У факультативних ендокотрофів спори мають здатність до проростання одразу після утворення і без обов’язкового проходження через травний тракт, а, отже, можуть розвиватися і на інших субстратах. Ектокопрофіли здатні до спороутворення на посліді тварини, але гинуть після проходження через її травний тракт.

Незважаючи на значне різноманіття та поширеність у світовому масштабі, вивченню копрофільних грибів України досі приділялось недостатньо уваги. На сьогодні відомості про них представлені лише у декількох оригінальних працях (Гіжицька, 1925, 1926, 1929; Міловцова, 1937; Смицкая, 1980; Прохоров, 1991; Голубцова, 2008, 2009; Golubtsova, 2006).

Метою нашої роботи було вивчення видової різноманітності копрофільних мікроміцетів НПП «Святі Гори» (Донецька область, Україна) та складання попереднього списку видів. Матеріалом для написання роботи послужили зібрані к.б.н. О.Ю. Акуловим у 2007–2008 рр. зразки екскрементів травоядних тварин: корови, зайця, кози та козулі. Для виявлення та одержання плодових тіл копрофільних мікроміцетів був використаний метод вологих камер. Зразки інкубували строком до 30 діб. Камеральна обробка матеріалів проводилася І.Г. Мікос та к.б.н. О.Ю. Акуловим. Визначення нових, маловідомих та рідкісних для України видів мікроміцетів відбувалося за участю к.б.н. Ю.І. Голубцової.

У результаті проведених досліджень було виявлено 17 видів копрофільних мікроміцетів, представників відділів Zygomycota та Ascomycota. Зигомікотові репрезентовані єдиним видом – *Pilobolus crystallinus* (F.H. Wigg.) Tode. 16 видів належать до аскомікотових грибів та об’єднуються в дев’ять родів, п’ять родин і три порядки класу Ascomycetes. Порядок Pezizales представлений лише трьома видами: *Ascobolus sacchariferus* Brumm., *Saccobolus verrucisporus* Brumm. та *Trichobolus sphaerosporus* Kimbr. Порядки Pleosporales та Sordariales є більш чисельними. З плеоспоральних грибів на екскрементах тварин парку розвиваються *Trichodelitschia bisporula* (P. Crouan et H. Crouan) Munk., *Delitschia didyma* Auersw., *Sporormiella affinis* (Sacc., E. Bommer et M. Rousseau) S.I. Ahmed et Cain., *S. intermedia* (Auersw.) S.I. Ahmed et Cain ex Kobayasi, *S. lageniformis* (Fuckel) S.I. Ahmed et Cain та *S. minima* (Auersw.) S.I. Ahmed et Cain. Сордаріальні гриби представлені видами *Chaetomium funicola* Cooke., *Podospora australis* (Speg.) Niessl., *P. communis* (Speg.) Niessl., *P. decipiens* (G. Winter ex Fuckel) Niessl., *P. fimiseda* (Ces. et De Not.) Niessl., *P. pauciseta* (Ces.) Traverso та *Schizothecium miniglutinans* (J.H. Mirza et Cain) N. Lundq. Серед виявлених нами мікроміцетів ряд видів належить до нових чи маловідомих в Україні. Так, вперше в Україні зареєстровано *Schizothecium miniglutinans* на екскрементах корови, а також *Delitschia didyma* та *Sporormiella affinis* на посліді зайця. Знахідки *Ascobolus sacchariferus*, *Podospora australis*, *Trichobolus sphaerosporus* та *Trichodelitschia bisporula* на території парку є другими в нашій країні.

PRELIMINARY DATA ABOUT COPROPHILOUS MICROMYCETES OF THE NATIONAL NATURE PARK «SVYATI GORY»

¹Mikos I.G., ¹Akulov A.Yu, ²Golubtsova Yu.I.

¹ V.N. Karasin National University of Kharkiv,
Svobody sq., 4, Kharkiv, 61077, Ukraine
e-mail: irenmikos@mail.ru

² A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University,
Romenska st., 87, Sumy, 40002, Ukraine
e-mail: yulia_golubtsova@yahoo.com

Coprophilous fungi are a type of saprobic fungi that grow on animal dung (usually associated with herbivore dung). It is widespread group which play an important role in ecosystems and are responsible for recycling of nutrients in animal faeces. Coprophilous micromycetes are relatively slightly studied group of fungi in Ukraine. During observation of dung samples in wet chamber 17 species were recorded. *Pilobolus crystallinus* is single found which represent Zygomycota. Other species belong to 9 genera of 5 families from Pezizales, Sordariales and Pleosporales. Among revealed micromycetes some have appeared to be new for Ukraine: *Schizothecium miniglutinans* (J.H. Mirza et Cain) N. Lundq, *Delitschia didyma* Auersw and *Sporormiella affinis* (Sacc., E. Bommer et M. Rousseau) S.I. Ahmed et Cain. The species *Ascobolus sacchariferus*, *Podospora australis*, *Trichobolus sphaerosporus* and *Trichodelitschia bisporula* are second records in Ukraine.